

11 juni 2024

~

Concentratiedynamiek in oppervlaktewateren

Tessa Pronk

KWR Water Research Institute

WHO Collaborating Centre on
Water Quality and Health

KWR

- Onderzoeksinstituut van 10 Nederlandse en een Vlaams drinkwaterbedrijf – onderzoek voor de gehele watercyclus
- Institutioneel geheugen voor de watersector: 40 jaar collectief onderzoek van bron tot kraan

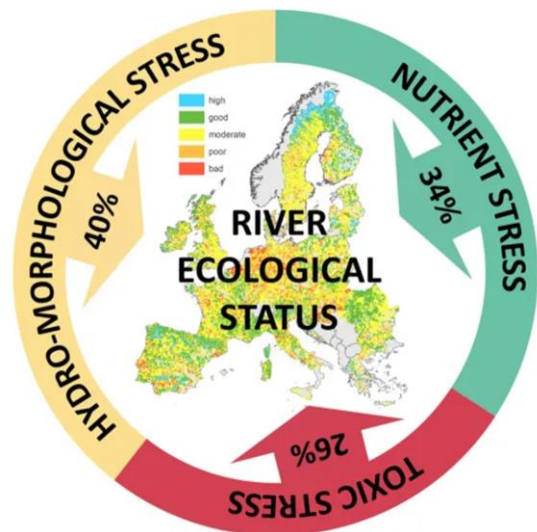
Team Chemische waterkwaliteit en gezondheid

- Analytische Chemie (uitgebreid Chemisch laboratorium)
- 'Environmental Forensics'
- Toxicologische risicobeoordeling

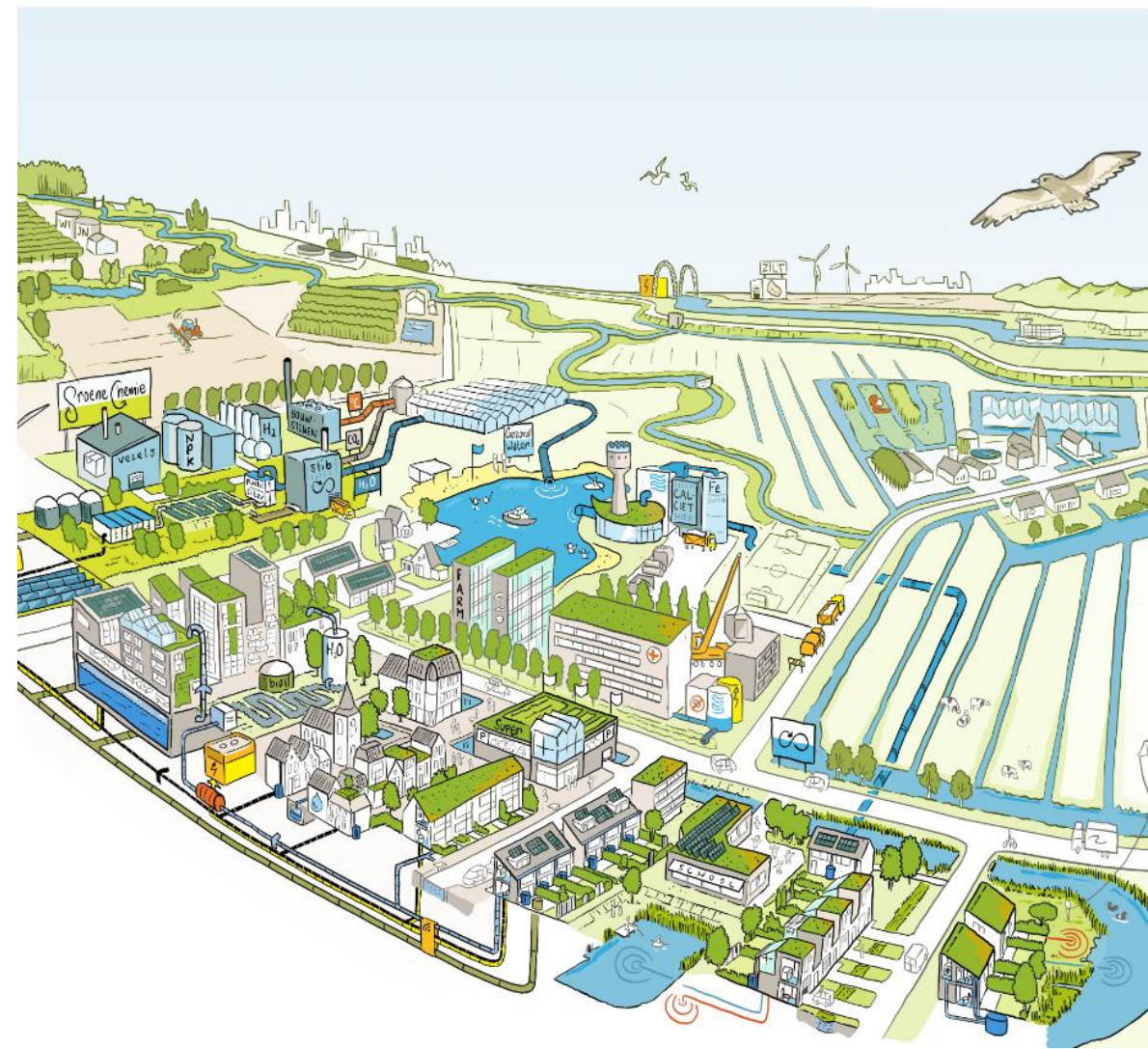

+/-200 medewerkers
+/- 140 onderzoekers

Chemische verontreiniging: niet te onderschatten

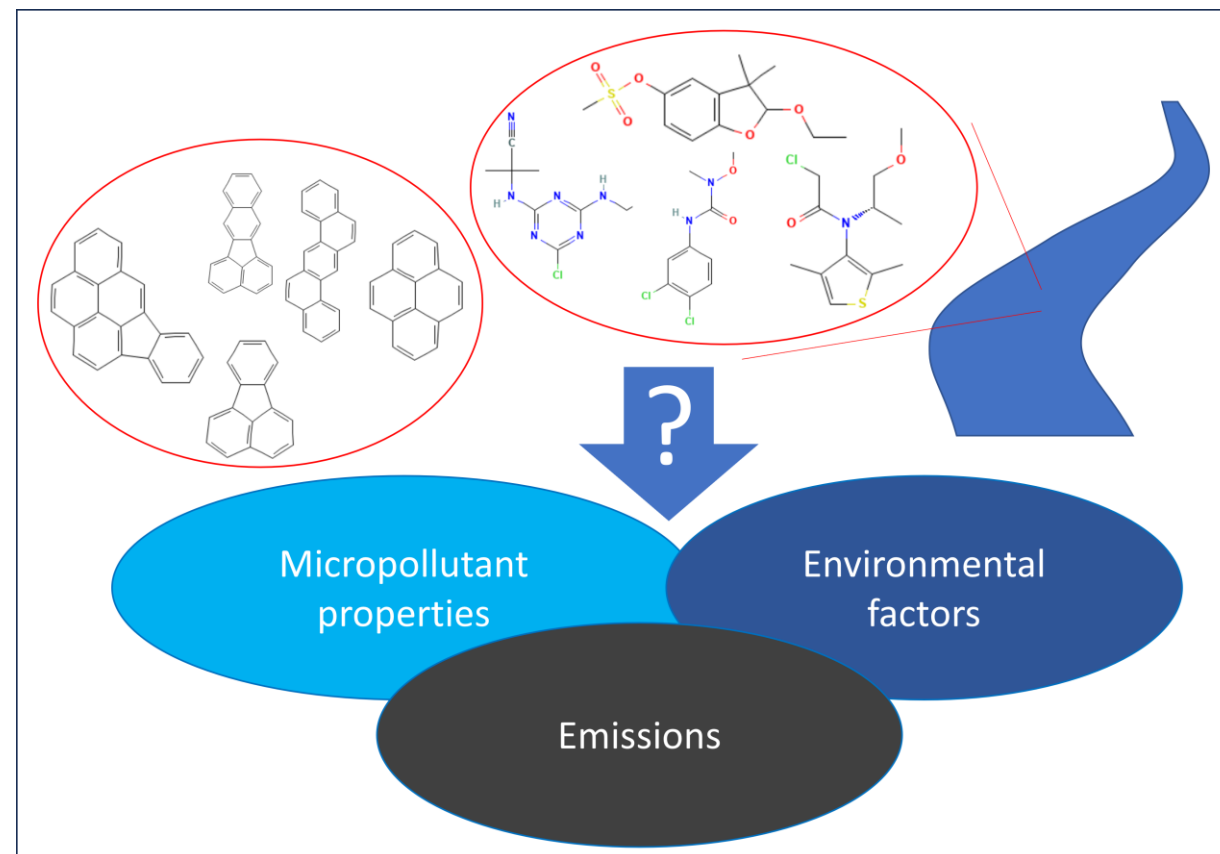
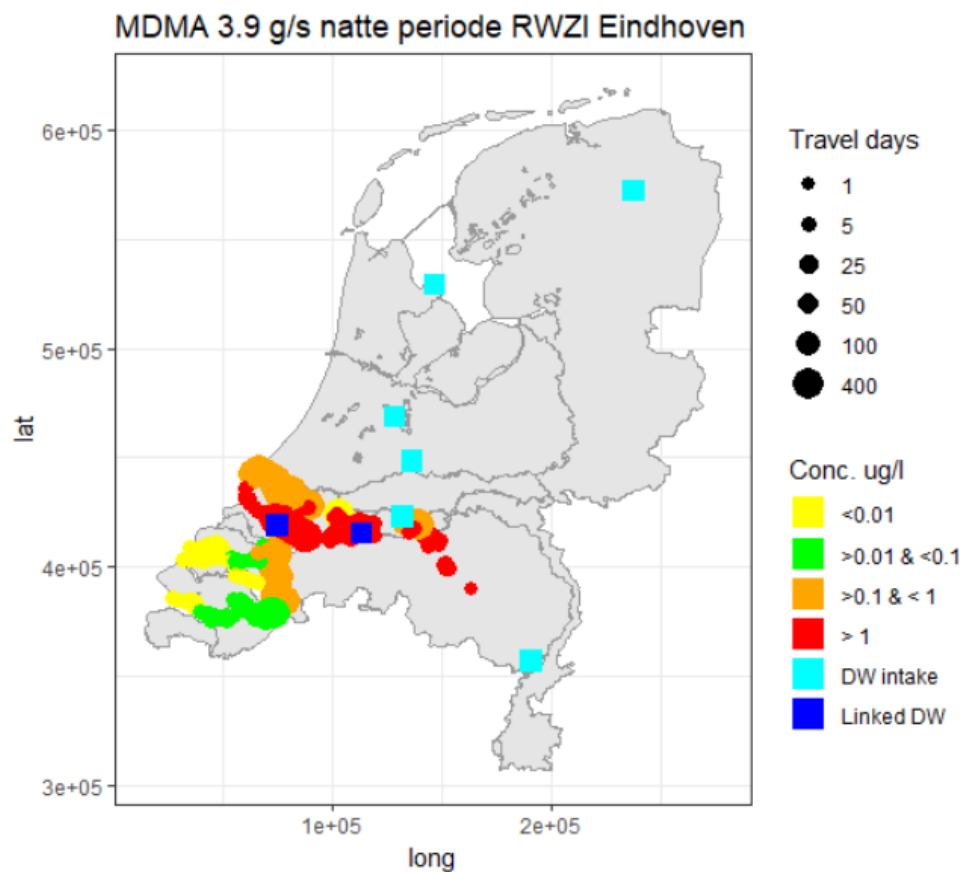

Maaswater vervuild met landbouwgif, inname drinkwater gestaakt

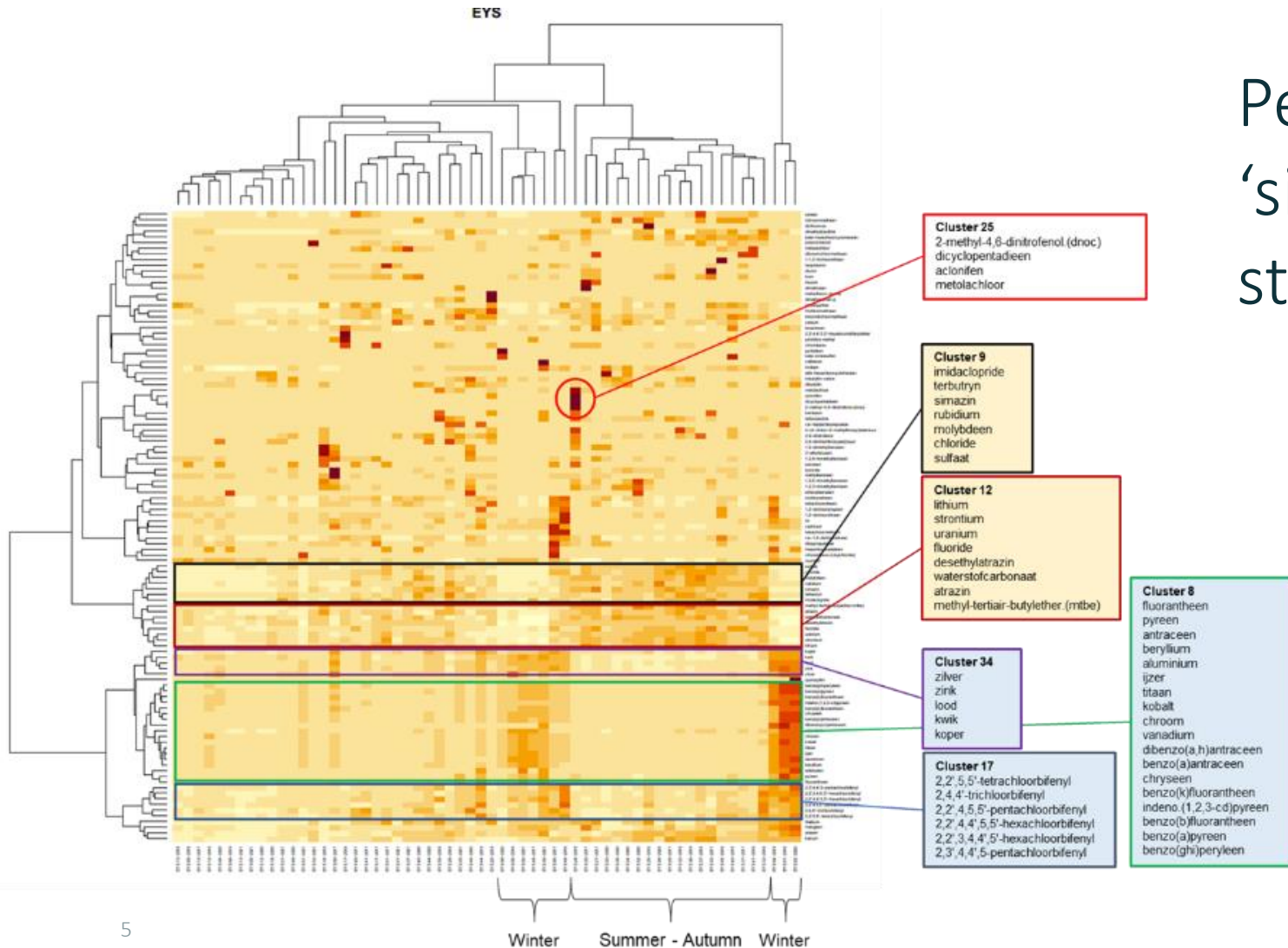
Meetprogramma's meten stofconcentraties

Zijn concentraties in oppervlaktewater te verklaren?

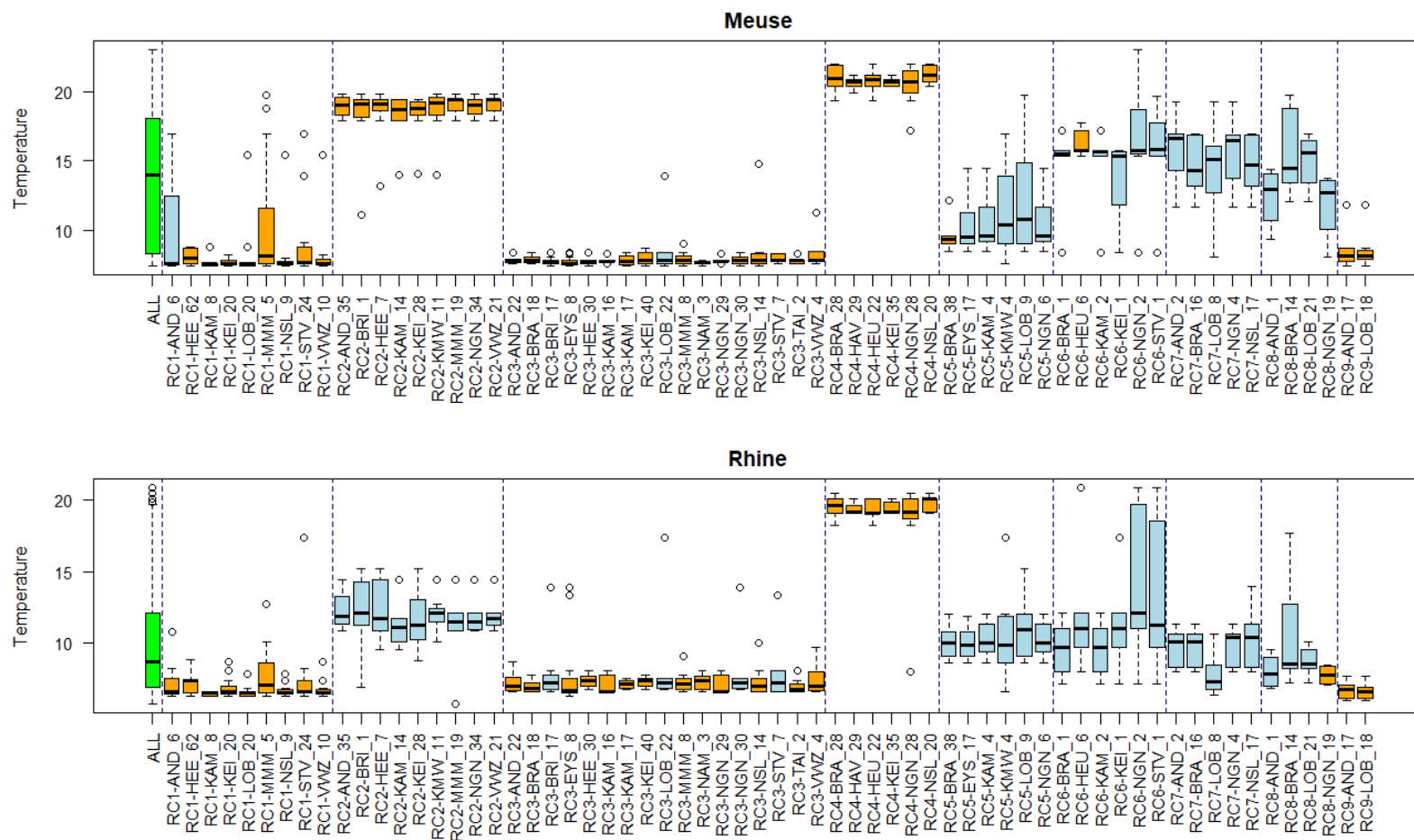

Concentraties van stoffen correleren

Per meetlocatie Rijn en Maas:
 'significante' clusters van
 stoffen

- Stoffen in clusters hebben specifieke chemische eigenschappen
- Clusters zijn geassocieerd met specifieke omstandigheden

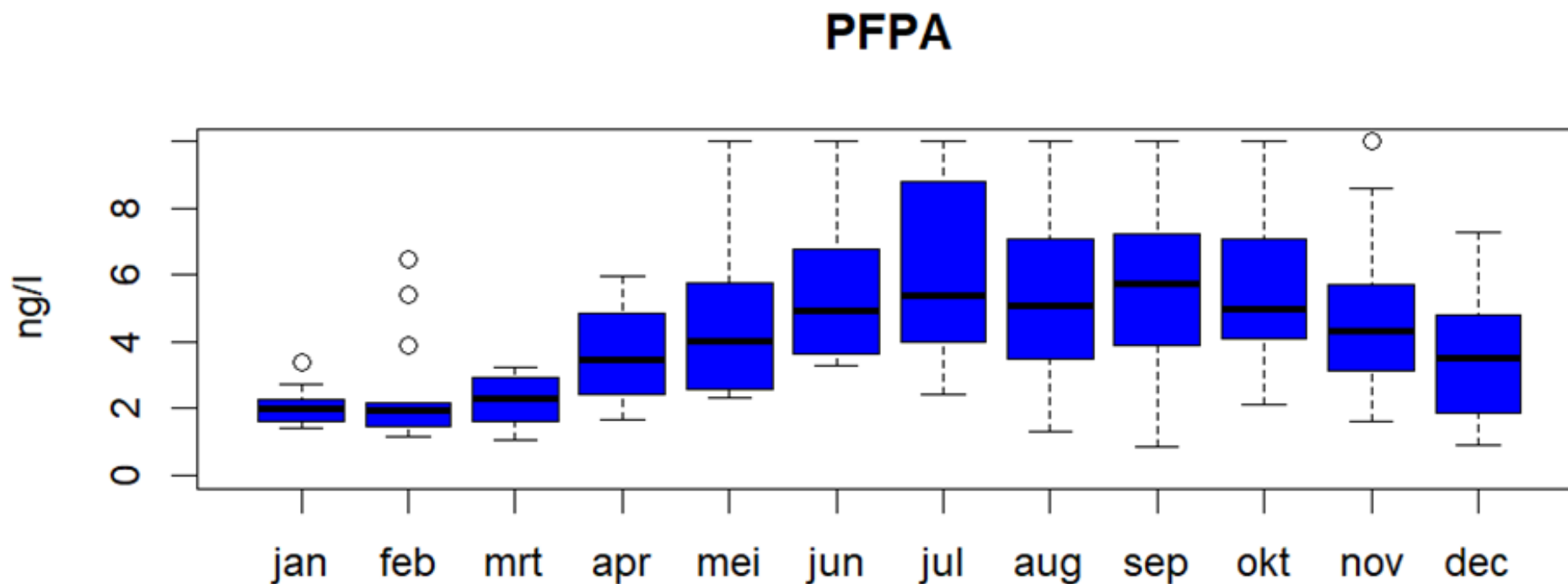

In totaal 10 'herhalende clusters' van stoffen

1. Metalen
2. Zouten en reactieve metalen
3. PAH
4. Herbiciden
5. PCB
6. AH
7. Geneesmiddelen
8. Contrast-middelen
9. Beta-blockers, diuretica
10. PFAS

Recurring Cluster Number	Substances	3 example Clusters in Locations	Description
RC 1	Aluminum, barium, beryllium, cadmium, cesium, chromium, iron, cobalt, copper, mercury, lithium, lead, manganese, rubidium, thallium, tin, titanium, vanadium, zinc, nickel, arsenic	LOB_20 NGN_18 MMM_5	Metals Sometimes combined with PAH substances
RC 2	Boron, calcium, chloride, potassium, lithium, magnesium, molybdenum, sodium, rubidium, strontium, sulfate, uranium, bromide, silicate as Si	NGN_34 BRI_1 KAM_14	Salts and reactive (alkali) metals
RC 3	benzo(a)anthracene, benzo(a)pyrene, benzo(b)fluoranthene, benzo(ghi)perylene, benzo(k)fluoranthene, chrysene, dibenzo(a,h)anthracene, fluoranthene, indeno(1,2,3-cd)pyrene, pyrene, phenanthrene, anthracene	LOB_22 NGN_30 EYS_8	Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) (fossil fuel burning) In some clusters together with PCBs like VWZ_4, HAV_21
RC 4	Cyanazine, desethyl-terbutylazine, dimethenamide, dimethenamide-p, metolachlor, terbuthylazine, ethofumesate, metobromuron, linuron	NGN_28 NSL_20 BRA_28	Herbicides
RC 5	2,2',3,4,4',5'-hexachlorobiphenyl (PCB 138), 2,2',4,4',5,5'-hexachlorobiphenyl (PCB 153), 2,2',4,5,5'-pentachlorobiphenyl (PCB 101), 2,2',5,5'-tetrachlorobiphenyl (PCB 52), 2,3',4,4',5-pentachlorobiphenyl (PCB 118), 2,3,4,5,2',4',5'-heptachlorobiphenyl (PCB 180), 2,4,4'-trichlorobiphenyl (PCB 28)	NGN_6 KMW_4 BRA_38	Polychlorinated Biphenyls (PCBs) (industrial and commercial applications)
RC 6	1,2-dimethylbenzene (o-xylene), 1,2,4-trimethylbenzene, Benzene, Ethylbenzene, methylbenzene (toluene), 1,2,3-trimethylbenzene, 1,3,5-trimethylbenzene, 2-ethyltoluene, Ethenylbenzene, n-propylbenzene	KAM_2 NGN_2 KEI_1	Aromatic hydrocarbons (petrol oil and fuel)
RC 7	10,11-dihydro-10,11-dihydroxycarbamazepine, carbamazepine, oxazepam, primidone, sulfamethoxazole, temazepam	NGN_4 AND_2 BRA_16	Pharmaceuticals
RC 8	Amidotrizoic acid, ethylenediaminetetraethanoic acid (EDTA), jopamidol, joxitalamic acid jopromide, johexol	LOB_21 NGN_19 BRA_14	Contrast-agents
RC 9	Bisoprolol, guanylureum, sotalol, hydrochlorothiazide, atenolol, metoprolol	AND_17 BRA_21 LOB_18	Beta blockers, diuretics

Concentraties variëren gedurende het jaar

Wat verklaart de stofconcentratiedynamiek over de gehele recente meetperiode? Model met *vrachten*.

Variabelen regressie model

"RH" → locale regen per etmaal

"gesuspendeerde.stoffen" → opwerveling

"zuurgraad.(pH)" → staat van stoffen

"DOC.(opgelost.organisch.koolstof)" → opwerveling

"orthofosfaat.als.PO4" → afspoeling + overstort?

"waterstofcarbonaat" → grondwater?

"waterafvoer" → verdunning

"temperatuur" → afbraak, seizoen

"Tsince20Max" → afspoeling

"Jaar" → jaarvariatie emissie

"Place" → plekvariatie emissie

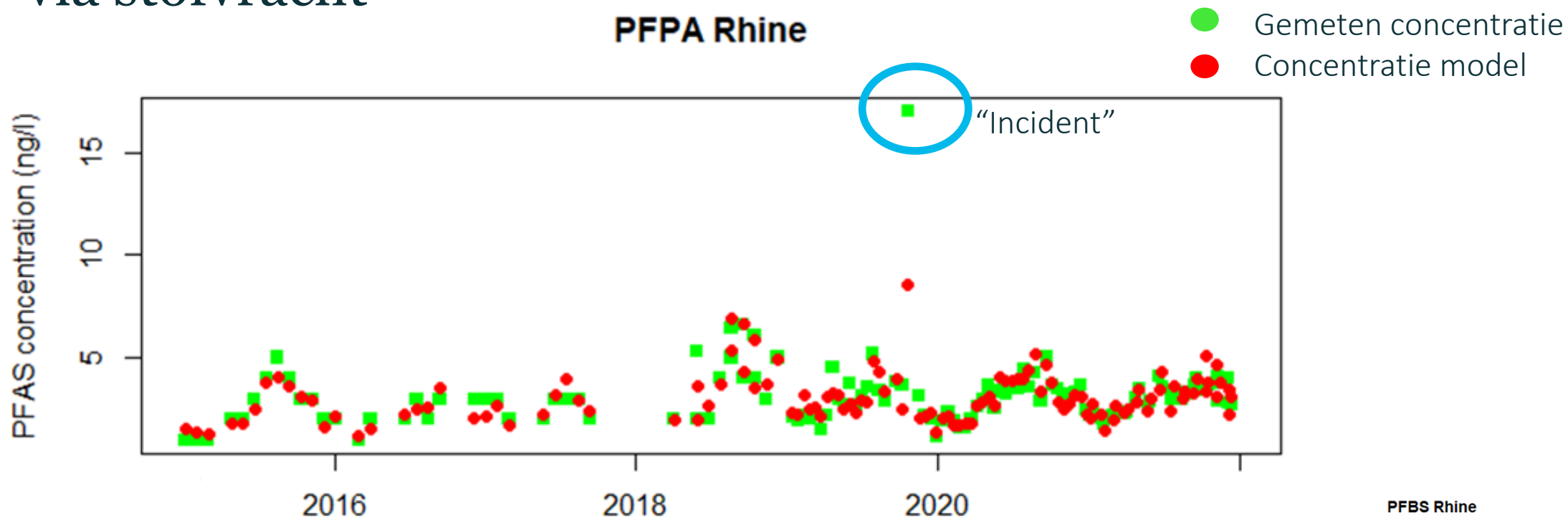
"chloride" → afvalwater, lozingen

"stikstof.Kjeldahl" → overstort?

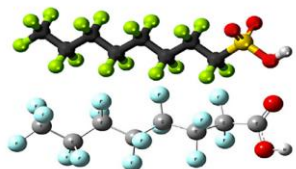
"Oost", "West" → wind

"min48hRH" → regenval 2 dagen geleden

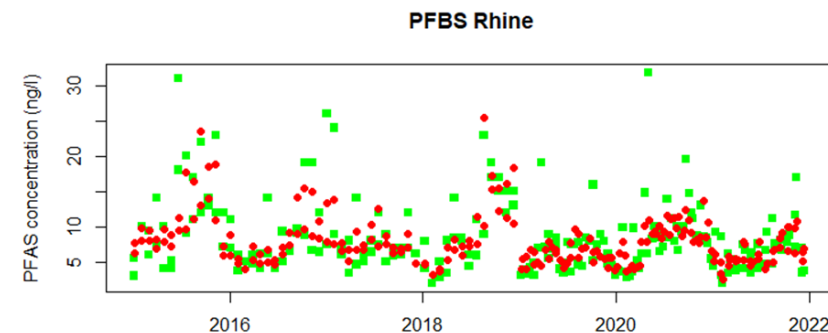
Regressiemodel: verklaren concentratiedynamiek via stofvracht

H2O ACTUEEL - H2O VAKANTIEKELEN - H2O PODIUM - H2O MENSEN - H2O TECHNIEK - H2O PREMIUM - WATER MATTERS

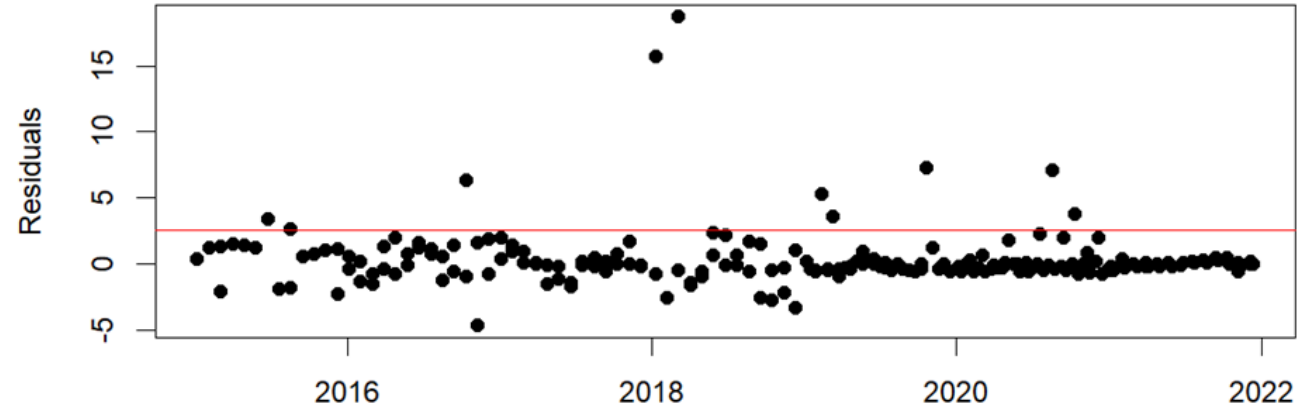
World: Australia PFAS Chemicals Map

Regressie model

Vanuit residuals: 'Incidenten' → %

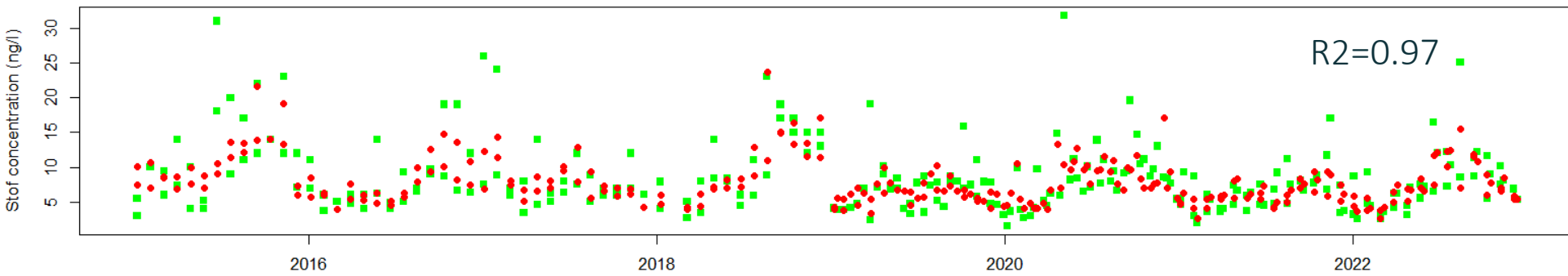
perfluorooctaansulfonzuur.(PFOS)

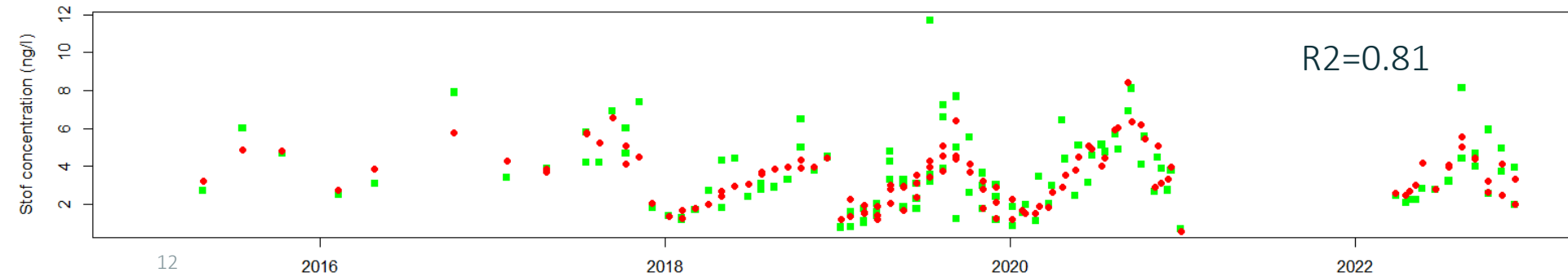
PFAS	R2	Residual standard error	% possible incidents	Only discharge Residual standard error	% improvement to base discharge model
PFOS	0.96	0.4001	5.0	0.5618	29
PFPA	0.96	0.2294	1.7	0.3484	34
PFPS	0.99	0.1571	5.2	0.1976	20
PFHxA	0.99	0.2038	2.2	0.2846	28
PFOA	0.99	0.2291	10.4	0.2709	15
PFHxS	0.99	0.2051	8.8	0.2862	28
PFBA	0.83	0.6354	4.8	0.7262	13
PFBS	0.97	0.3655	10.2	0.529	31
PFHpA	0.97	0.2256	6.7	0.2965	24
PFNA	0.95	0.2204	2.6	0.3214	31
TFAhC ¹¹	0.99	0.2198	12.4	0.2426	9

Incidenten zijn, voor het overgrote deel, individuele PFAS

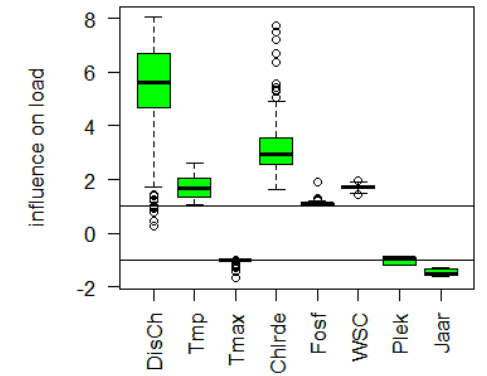
L_PFBS Rhine

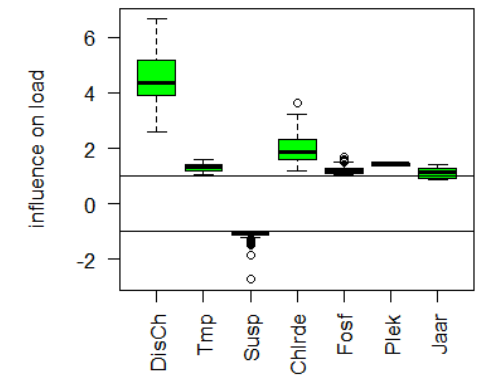
L_PFBS Meuse

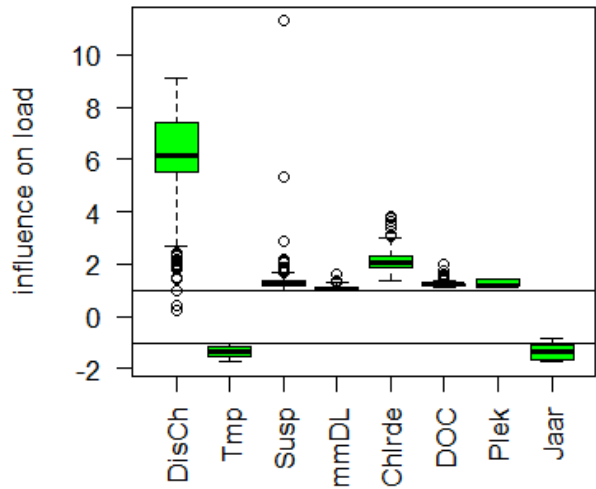
L_PFBS Rhine

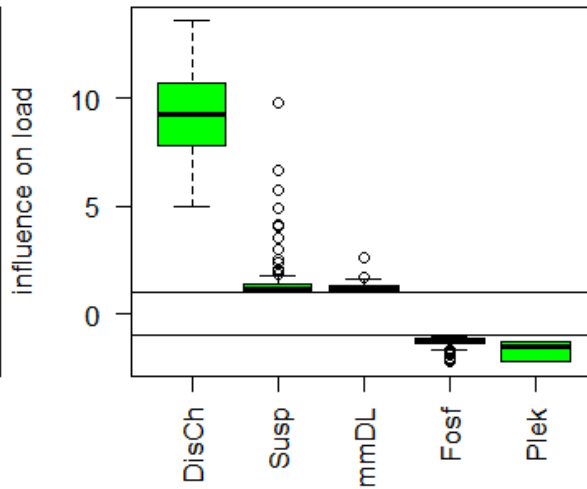
L_PFBS Meuse

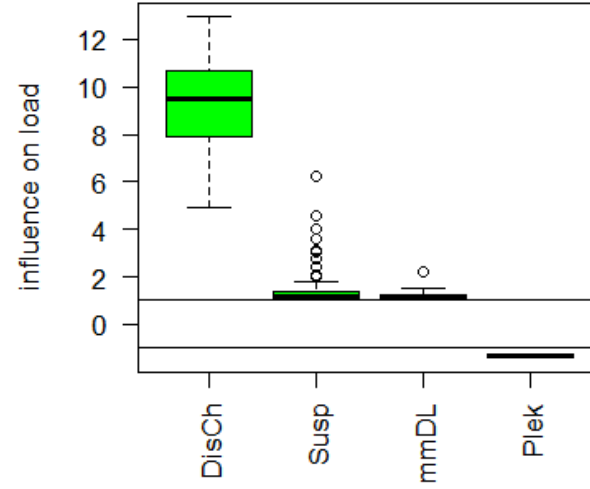
BaA Rhine

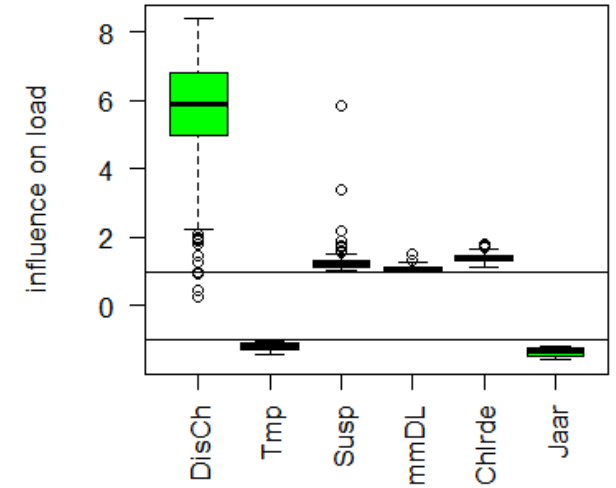
BaA Meuse

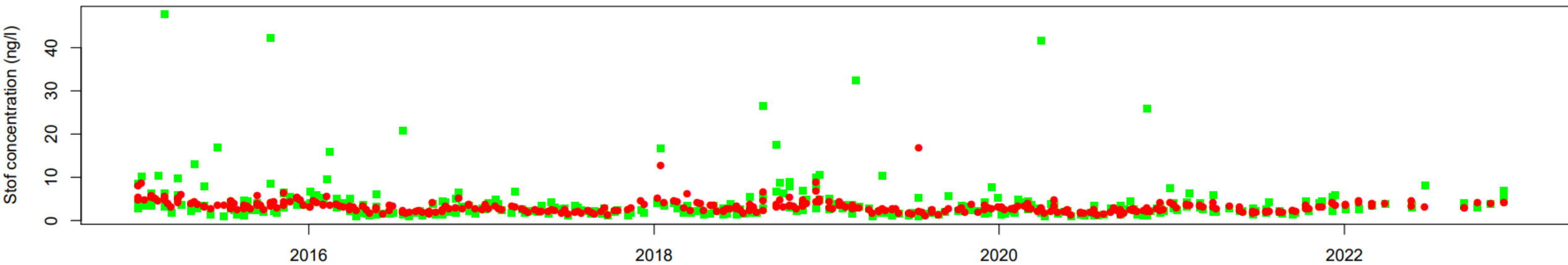
BaP Meuse

BaP Rhine

BaA Rhine

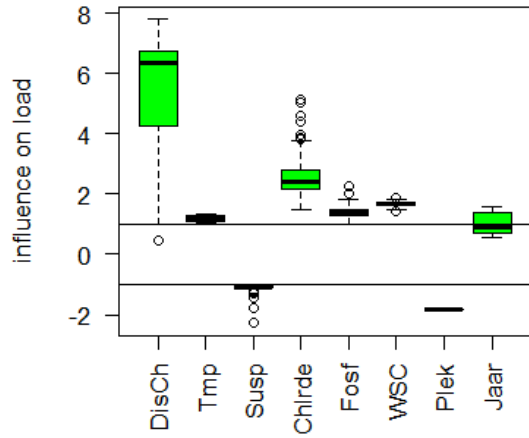

Farmaceutica

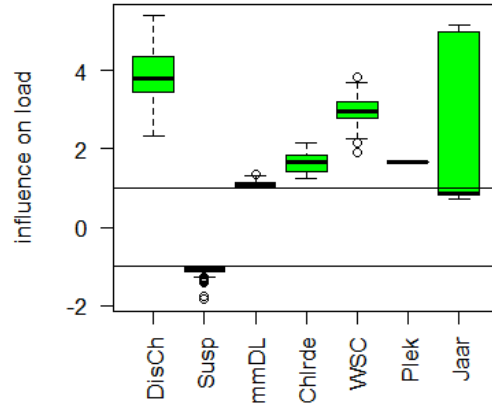
Afvoer
Chloride
Waterstofcarbonaat

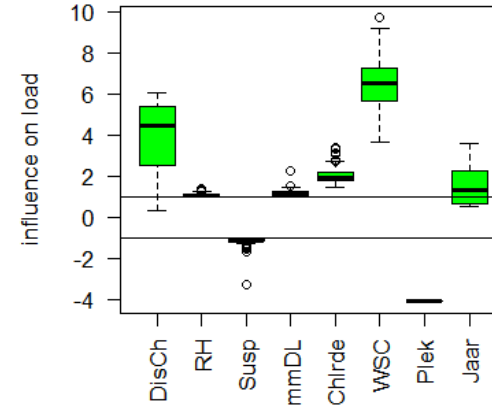
t1011DHOx101 Rhine

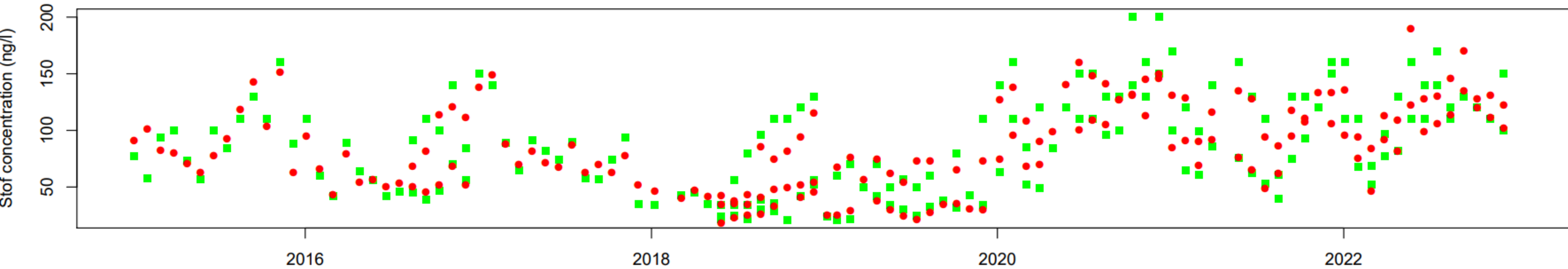
oxzpm Meuse

oxzpm Rhine

t1011DHOx101 Rhine

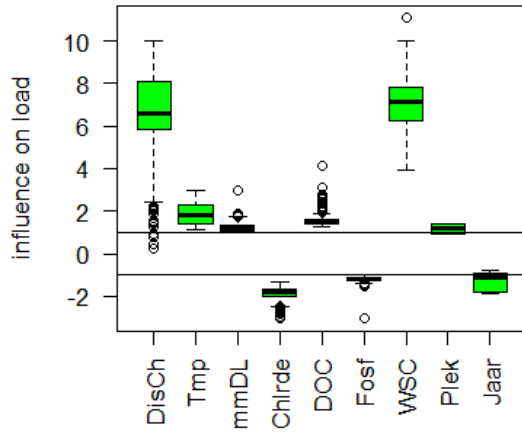

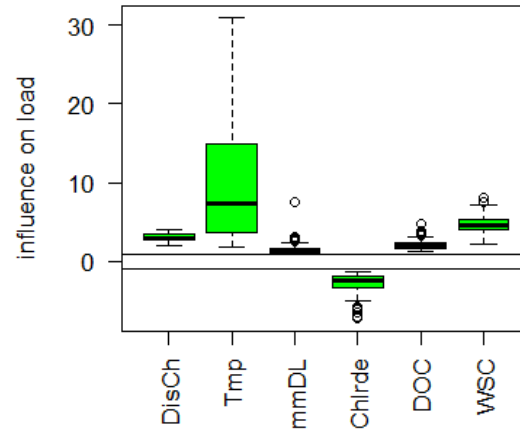
Herbiciden

Afvoer
Temperatuur
Waterstofcarbonaat

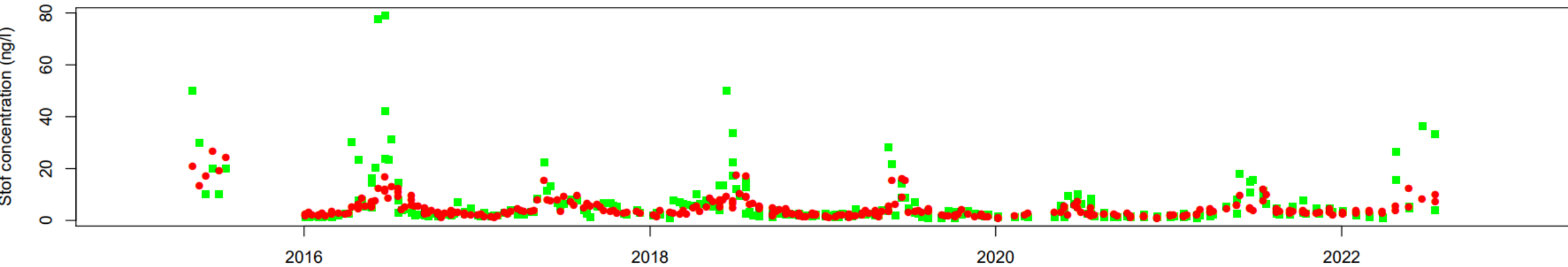
metICI Rhine

metICI Meuse

DmtnmdP Rhine

Uitdagingen:

Regressiemodellen:

- Invloed variabelen kan verschillend zijn voor stoffen
(bv Temperatuur: *extra afbraak vs seizoenseffect vs extra verdamping*)
- Variabelen niet altijd consistent, data heeft ruis
- Veel stoffen
- Nog geen voorspelling / mechanisme

Categorieën in stofconcentratie-verklaarbaarheid

- 1. De stof is goed te verklaren met een model met alleen klimaatparameters
- 2. De stof is goed te verklaren met klimaatparameters + extra parameters
- 3. De stof is niet goed te verklaren maar extra parameters helpen wel
- 4. De stof is niet goed te verklaren

1	2	3	4
kalium 2,6-dichloorbenzamide.(bam) ethofumesaat perfluorocetaanzuur.(pfoa)	aminomethylfosfonzuur.(ampa) benzeen imidacloprid perfluorocetaanzuur.(pfa)	dimethenamide-p	2-(perfluorhexyl)ethaan-1- sulfonzuur.(6:2.fts) methylbenzeen.(tolueen)

- voorbeelden-

Conclusie

- Veel stoffen hebben verklaarbare concentratiepatronen
- Stoffen met gelijke eigenschappen clusteren bij elkaar en deze clusters zijn te herkennen in het stroomgebied Maas en Rijn
- Incidenten vormen voor sommige stoffen een relatief groot deel van de vracht
- Voor PFAS zijn de incidenten uniek per PFAS
- Nu verklaren, in de toekomst voorspellen? Klimaatverandering.

(mengsel) toxiciteit

Innamestops drinkwater

Groningehaven 7
3433 PE Nieuwegein
The Netherlands

T +31 (0)30 60 69 511

E info@kwrwater.nl

I www.kwrwater.nl

@KWR_Water

KWR

KWR_Water

 Tessa Pronk

 Elvio Amato

Colophon

KWR | Juni 2024 |

Project number

-

Project manager

-

Client

-

Quality Assurance

-

Author(s)

Tessa Pronk

Presented at

- Emissiesymposium 2024

Keywords

Monitoring, trendanalyses, clustering

Copyright

This presentation is not a public document
and is only provided to the client.